

Бондаренко К. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ АКТИВ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ, ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ, ВИЩОЇ РАДИ ЮСТИЦІЇ, ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ СУДДІВ УКРАЇНИ

Розглядаючи питання про особливості провадження у справах щодо оскарження активів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, перш за все необхідно визначити, що є предметом спору в даній категорії справ.

Адміністративний суд, розглядаючи справу щодо оскарження активів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України перевіряє законність постанов Верховної Ради України, указів та розпоряджень Президента України, активів Вищої ради юстиції, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, рішень, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Із аналізу положень статті 171¹ Кодексу Адміністративного Судочинства України можна зробити висновок про можливість оскарження не лише рішень зазначених суб'єктів владних повноважень, а і їхніх дій або бездіяльності, які порушили права, свободи та законні інтереси фізичних та юридичних осіб. Рішенням, тобто нормативно-правовим актом – є офіційний письмовий документ, прийнятий уповноваженим на це суб'єктом нормотворення у визначеній законодавством формі та за встановленою законодавством процедурою, спрямований на регулювання суспільних відносин, що містить норми права, має неперсоніфікований характер і розрахований на неодноразове застосування. Рішення також можуть прийматись і в формі індивідуальних активів, які мають персоніфікований характер, розраховані, як правило, на одноразове використання, приймаються задля розв'язання окремих питань, та не підлягають обов'язковій реєстрації в органах юстиції. Дією чи бездіяльністю є активна або пасивна поведінка, яка впливає на права, свободи, інтереси, обов'язки фізичних або юридичних осіб. Головна особливість – оскарження рішень, дій та бездіяльності особливих суб'єктів – Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Позивачем у даних справах виступають всі особи, щодо яких цей акт застосовано, а також ті особи, які є суб'єктом правовідносин, у яких буде застосовано цей акт. Тобто право оскаржити конкретний акт належить лише тим фізичним та юридичним особам, щодо яких застосовано або буде застосовано цей акт, а не ті, щодо яких гіпотетично цей акт можна буде застосувати. В Постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України № 2 від 6 березня 2008 року «Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ» зазначено, що особа (позивач) повинна довести факт застосування до неї оскаржуваного нормативно-правового акта або те, що вона є суб'єктом

відповідних відносин, на які поширюється дія цього акта. Якщо суд встановить, що оскаржуваний акт до особи не застосовувався і вона не перебуває у відносинах, до яких цей акт може бути застосовано, це може бути підставою для відмови в задоволенні позовних вимог.

Відповідачем в зазначеній категорії справ виступають Верховна Рада України, Президент України, Вища рада юстиції, Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

За правилами інстанційної підсудності справи щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності вищезазначених суб'єктів розглядаються Вищим адміністративним судом України, у якому для цього створено окрему палату.

У разі відкриття провадження в адміністративній справі щодо оскарження нормативно-правового акта Верховної Ради України, Президента України Вищий адміністративний суд України зобов'язує відповідача опублікувати про це оголошення. Якщо оголошення опубліковано своєчасно, вважається, що всі заінтересовані особи належним чином повідомлені про судовий розгляд справи.

Такі адміністративні справи вирішуються колегією суддів у складі не менше п'яти суддів протягом розумного строку, але не пізніше одного місяця після відкриття провадження у справі. У виняткових випадках з урахуванням особливостей розгляду справи судухвалою може продовжити строк розгляду справи, але не більш як на один місяць.

Обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення покладається на відповідача, тобто на суб'єкта владних повноважень, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Вищий адміністративний суд України за наслідками розгляду справи може: 1) визнати акт Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України незаконним повністю або в окремій його частині; 2) визнати дії чи бездіяльність Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України протиправними, зобов'язати Верховну Раду України, Президента України, Вищу раду юстиції, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України вчинити певні дії.

У разі визнання незаконним і нечинним нормативно-правового акта резолютивна частина постанови суду невідкладно публікується відповідачем у виданні, в якому його було офіційно оприлюднено, після набрання постановою законної сили.

Рішення Вищого адміністративного суду України по зазначеній категорії справ є остаточним і не підлягає перегляду в апеляційному чи касаційному порядку.